

FEGYVEREK KÖZT MÚZSA

A népfelszabadító háború költészetünkben

ACS KÁROLY VÁLOGATÁSA

HOLTAK TAVASZA

GÁL LÁSZLÓ

Nyögött a híd, a torony lehullott,
cserepek sírtak az utca közepén;
egy ember rohant a sínek között —
utána lőttek, elbukott,
és rügyeztek a zászlók a padlásokon,
és sárgán kapaszkodtak a házfalakba
a halottak.

A szobor letépett fejét siratta,
s a gyáros a karját lengette egyre,
hordók gurultak a kapuk elé,
és öklendeztek a részeg bakák...
a kaszárnya-udvaron gyökeret vert
az akasztófa.

A malom már embereket őrlött,
és ünnepre csengettyűztek a harangok,
a nagynéném sápadt arcát néztem,
a rács mögött volt és szemében Auschwitz,
a gáz és a halál.

Soha nem tudom elfeledni,
soha nem tudom kialudni,
soha nem tudom elénekelni,
se sírni, se ütni, se ölni.

A barátomat, német ruhában.
a barátomat, nyilaskereszttel,
a barátomat, részeg röhejjel, —
a barátomat, ki nem lát engem...
a barátomat, az akasztófán.

Csak a jövőre emlékszem még,
amely Szerbiában, az erdők mélyén,
dörögve és diadalmasan ébredt.

LÁZAS ESTE

L A T Á K I S T V Á N

Mayer Ottmárék emlékének.

Este már korán ágyadra hemperedsz,
Elfelejtettél zsolozsmát, éneket,
Az ablak fájában szű őrl, fúrja,
Félbetört, semmis, vidéki életed.

Agyad orsója pereg szakadatlan,
Mint ostoba buddhista imamalom.
Ágyadban nyögve gubbasztasz sötétben,
S csak ásítat a gyász és az unalom.

Az ablak előtt a villanypóznákon
Szinte sírnak a távíróhuzalok,
Jajgatnak a drótok a szélben, mintha
Rajtuk üzenne sok, sok, bús halott.

Csak az éjelek múlnának el gyorsan,
A nappal az elfut szürkén, ridegen.
Eltűnt kedveseid arcát kutatod,
S hideg közönnyel néz rád száz idegen.

Ha visszafogatod nappalod filmjét
Esténként ideges, tüzes ágyadban
Pattanásig feszült agyad nem talál
Írt bajára, mert az gyógyíthatatlan.

Nem múlnak, nem múlnak a sötét mélyén
A százszor is számolt, gyötrelmes percek.
Szű fúrja ideged és az ablakfát,
S ahogy fúrja, az ócska deszka perceg.

Hiába markolsz a gyáva sötétbe,
Az eltűnt kedvesek vissza nem térnek,
— Sírnak, sírnak a távíróhuzalok,
És csak fúrja az ablakfát a féreg.

(1941—42 telén.)

BALLADA EGY RÉGI TÉLRŐL

FEHÉR FERENC

Inog az éjben a vörös parti lámpás,
mint örökmécses halott móló fölött.
Visong az eszelős szél s hullámsírt csáklyáz
két zsuborgó hídláb között.

Fagyos sikoly. Csönd. Reccsen a Duna jege.
Dúl a feketeingos legények násza.
Száz tőr most a száz mennyasszony éjfekete
hajának holt villanása.

Száz forró leánytest — száz mély lék a jégen:
korom, ifjúságom késő balladája . . .
Itt lettem, míg sétáltam a parti éjben —
magyari magyarok vádló unokája.

Újvidék, 1954. jan. 6.

MI TÖRTÉNIK ITT?
DEBRECZENI JÓZSEF

Az ember áll, az ember ül,
köhög, lélegzik, meg beszél,
de meg nem áll ő emberül,
Csak épp alig, hogy tesz-vesz: él;
Ricsaj van, reng a szarkaláb,
cudar vihar, egy köd a rét;
bilincs csörren, szállong a vád,
Isten nem láthat már alább,
birkamódra baktat a hét...

Én már felnöttem tejen, regén,
gyorsan tanultam dajka énekít;
okos gyerek, hadd kérdezem meg én:
Ti emberek, mi történik itt?

Galambpósta levelet se hoz már,
éj ül rajtunk lomhán, mint a rozmár
Zálogban ágy és szék, karos,
mezőnkön véznán lóg a rozsz.
Se italunk, se ételünk,
Se lábbeli, se tiszta üng,
Se lenge len, se gyenge tű,
törten hever a csengetyű,
asztalfőn trónol béna gond,
Mi történik itt mondd, no mondd!...

Tehén nem ad nekünk tejet,
gag veri fel a tűzhelyet;
Oly néma minden, mint a lárva,
roskadt kapunk sarkig kitarva;
de hol a vándor? Holt a vidék.
Surran a vész, a vak sakál,
az ember nagybután csak áll.
Mi sem terem, ki lesz okos?
S megáldatik a rossz fokos,
Kegyelmézőn, ha fejbekólint...

(1942)

DEPORTÁCIÓ

DEBRECZENI JÓZSEF

Nem is búcsúztunk. Egy percet adtak
Tán annyit se. A rendőr sürgetett,
„Rasch”-ot morgott az álmos SS-eb,
S úgy nézett máris, mint egy halottat.

Inget, harisnyát gyűrtem a hátizsákba,
Te ott reszkettél mögöttem. Féltél.
Hallgattunk mind. Nem néztem hátra;
A döglött csendre hurkot font az éjfél.

Pokróc, kulacs, karóra, karszalag . . .
Elkészült? — Igen. — Also, előre, los! . . .
Hallják-e benn apámék? Oly ébren alszanak.
Mit csörtet hát, ördög beléje,
Géppisztolyával ez a martalóc?

Nem is búcsúztunk. Szó már nem esett,
S többé nem láttuk egymást mi ketten;
A hideg kulcs jajdult egy éleset
És becsapódott kapunk megettem.

BESZÉLGETÉS EGY ÁRNYKÉPPEL

(részlet)

LŐRINC PÉTER

17.

Csak a hírek, csak a levelek.
De köröttünk sövény, sárt telek.
Csak gondolatban, vágyban egyesülünk.
Túnya-tétlenül ágyunkon ülünk.
Kint harcolnak,
kint élnek, építenek
s a hullt helyekre

kellenek
az új emberek.
Mert a terek
rengetegek.
Hullanak, jaj, az emberek
s a nagy erdő, a berek
új anyagra vár.
Nélkülünk tán űr tátong
kidőlt bajtársak helyén.
Múlóban a nyár,
körültünk, víz, sár.
Bámulunk üres aggyal,
fejünk, mint a gong
cseng-bong, zeng, king-kong,
Ülünk-fülünk,
mint az agyagharang.
Lábunk indulásba lendül —
az űr a géppuskánál fent ül
s fényt vet aszott testünk köré.
Nem vehetünk részt a harcban,
építenünk nem szabad.
Még a szavad sem szabad,
nem éri el hű harcos társad.
Átszúrt testeden érzed a nyársat.
Mért éltél? Jaj, mit tettél?
Tétlenkedtél,
lustálkodtál,
álmodoztál.
S most csak ez a tulajdonod:
nincs barátod, nincs rokonod.
Csak a hit tartja a lelket
s egyre az egyet kérdezed:
Marad-e rád még feladat?
Maradnak-e üres telkek,
hol te lehetsz a pallér?
Irígyellek, jaj, testvérek!
Vajjon időre beérek?
Hitem küldöm: Jószerencsét!

21.
(Írunk és csinálunk történelmet,
Nagyot nem merünk,
a szó a fegyverünk!
De szó formál embert és korszakot!)
Foglyok vagyunk, rabok,
leszámolt darabok,
csak leolvas bennünket az ór.
Soha szabadabb
nem volt rab s vadabb,
mint itt,
hol fényt ránk a reflektor
vet,
mint itt,
hol nem virrad ránk új kor
s a régi temet.
Mert itt a rab
új törvényt szab.
Lakat mögött új kort prédikál,
Mert ma minden lakat
szül új hatalmakat,
dönti azt, amely a fénytől elzár.
Írunk és csinálunk történelmet,
Nagyot nem merünk,
a szó a fegyverünk.
De szó formál embert és korszakot.

(Osnabrück, 1944)

PARTIZÁN HADIKÓRHÁZ NO. 9.

SINKÓ ERVIN

Hallgatag fák árnya alszik puha havon.
Csomagol már a tél. Itt-ott völgyben, hegyen
Meztelen hever már víg szűz, barna tavasz.
Panasz csak az ember. Kékbe nyílt ég alatt,
Hol fák árnya alszik maradt fényes havon,
Házak, füstoszlopok, s ki él, az meglakol,
A halál lett isten, s élni alig szabad.

Hallgatag fák árnya, s vér hallgat a havon,
 Vadon ez itt, néma, csak karom kiabál,
 Szabály ellen vágyva, ölelésre fájva
 S árva, csak én hallom. S néha süket éjen,
 Ha 'kint a fák állnak keményen hallgatag,
 És sor ökrös szekér hoz roncsolt ifjakat,
 Rossz látomásként áll elem önszemélyem.

Hallgatag fák között ha vérük kicsordul,
 Kordun, Líka, Boszna — itt van, kiért, miért,
 A célt, tömör testét, tapintja mind a kéz...
 Jaj, és — élek? Élnek-e még, kikért fáj karom?
 Ős, erős fák között hazátlan szél vagyok,
 Egész nagyvilágé s világtól elhagyott,
 Fantom nyelven süvölt fantom népek dalom.

(Zbjeg, 1944. március 15.)

1944. SZEPTEMBER 7.

SINKÓ ERVIN

Lobban öröm, hegy-völgy ma hadaknak elébe kigyullad,
 Zeng a harang, milliók vert szíve zúg diadalt!
 Győzni be szép! mámorban nyúl ki ezernyi ezer kar,
 Évekig ért türelem, vágnak az óra ma év.
 Csillag, ötágú, üdv! Volt tömlőc-vágy, ma vihar vagy,
 Űr urakon, sújtó fény, lehet lánc-letörő!
 Vélvéd, vad csata dúl, tör térbe a szívbeli lárma,
 Puska ropog, bombák! Szűk az örömek a föld.
 Árva fi, tiprott, évekig állta a birkot a szörnyel,
 S száz csoda! nem mese! győz s nyer fölséges arát.
 Győz az igazság! s ujjong újra a gyermek a népben,
 Nagy szavak, áldott méz, édes az íze megint.
 Még nem volt álom soha szebb, mint szép a való ma,
 Térden a hóhér, s áll, tart pallost az elítélt.
 Hát te, te, szívem, öreg kuvasz, ős búd láncá kötörten,
 Fájduzs, húz súly, állsz elfacsarodva.. . Miért?
 Írva vagyok Lázárról: ... „S felkele s jára.” Ma én is,
 Holtjaiból ki felállt, néppel együtt vagyok egy,

Egy — s mégis külön. Ó, fény, fény, szabad élet, arany nap,
Sajgóbban, mint én, volt-e, ki fájt, epedett?
„S felkel s jára . . .” de Lázár én, állok s halálba
Hátratekint a szemem. Már oda nem hat e fény!
Mint a sötét földet beborítja a zöld, ha tavasz van,
Mártír csontoktól sírva fehér az az éj.
Csillag, ötágú, üdv! De irigye vagyok ma magamnak,
Hátratekint a szemem. Moccanj, nagy temető!
Nem moccan soha már, s én élek. Jaj, ti halottak!
Milliók nem tudják meg soha: múlt a pokol.
Én élek, de azok . . . ma s örökre őrzik a rémet:
Víg sintér vigyorát. Így tört éjbe szemük.

(Radarovići-Lešće, 1944. szept.—dec. 15.)

MENEKÜLNEK A PATKÁNYOK

CSÉPE IMRE

Éléskamráinkban fészket vertek,
s telt hassal heverték bizalmunk gyapotán;
mi meg a szecskaikat ettük,
mely őrlődött bosszújuk titkos agyarán.

Belerágták maguk a lelkünkbe,
s álmunkat is uralták makacsul;
örömünkbe ők keverték ürmöt,
s fosztogattak bennünket cudarul.

De ma őket is utolérte sorsuk:
fejüket kapkodva vonulnak kifelé.
Köröskörül tisztító csóvák gyúlnak,
s derült ég dől a nádviskók elé.

(1944)

BOLMÁN

DUDÁS FERENC

Vándor! Ha utad itt a domb mellett vezet,
állj meg felette, pihentesd fáradt lábod.

Dőlj rá a roskadó korlátra,
mit a kegyelet a domb tövébe ásott.

Vagy hasalj végig a hantos háton . . .

Nézd ott lenn, a fodros Dráva, — Bolmán!
S míg fogad közt fűszálat rágsálsz,
unott szemed megakad egy táblán:

Rajta csillag, és alatta sorban
esővert betűk, napszítta, fakó.

Durván belevésve a kopott deszkába;
alig vagy nem is olvasható.

Betűzgesd csak! és lassan megérted:
sírhint a domb, a tábla fejfa volt.

Az ezerkilencszáznegyvenötös évben
temettek ide hét szabadságharcost.

„Heten fekszenek itt a Petőfi brigádból.

Elestek március hó 14-én.

Meghaltak a népek szabadságáért,
Emlékük örökké él.”

— Bizony Pajtás! Mi fekszünk itt lenn, heten,
Hét bácskai fenelegény.

Együtt jöttünk és együtt haltunk meg
tavaszelő egy ködös reggelén.

Bácska szívében ringott a bölcsőnk,
a bugylijáról híres Topolyán.

Onnan jöttünk nótásan, vidáman;
oda várt vissza hét csókos szájú lány.

Nótásan, vidáman jöttünk idáig,
szemünkben virtuosus láng nevetett.
Csintalan vágytól vert a lány szíve
esténként, ha velünk beszélgetett.

Petőfi hitét hoztuk magunkkal.
Jöttünk kiverni Hitler rabló hadát.
S bár rongyosan és tízen egy puskával;
átverekedtünk egy sor véres csatát.

Gúnyoltak bennünket, nevettek rajtunk.
Nevünk lett a „Rongyos brigád”.
Testvér se hitte, mire vagyunk képes —
Még nem látták a Bolmáni Csodát.

Jönnie kellett, a legnagyobb harcnak,
mikor kigyulladt a Dráva vize.
Hitler hada, áradat szakadt ránk
s magunk maradtunk szembe vele.

Lócsön pihentünk akkor — udvarolgattunk.
A lányok már festették a piros tojást...
és riadót recsegett egy kora reggelen,
az estéli bortól még mámoros trombitás.

— Fegyverre, előre, rajta!
A Dráva-parton nagy a veszély.
Az éjszaka németek törtek át rajta.
Bolmánban folyik a proletár vér.

Pusztá kézzel, de visszavettük Bolmánt.
Utunkon szétszórva sebesült, halott.
Ilyen Leckét a hírhedt „Jenő herceg”
mióta áll, aligha kapott.

Úgy lapultak a rekettyés parton,
mint a hajtásba került nyulak,
S ha a túlpartról segélyt nem kapnak,
reggelre közülük egy sem marad.

De jöttek a Dráván át sűrű rajokban,
s mi megfogyva, fáradtan vártuk a reggelt.
Míg nekik a Dráva ontotta a pótlást,
hozta a löszert is, ontotta a fegyvert.

— Visszavonulni!... s ballagtunk vissza a ködben.
— Néhány hátvédül maradjon itt a hegyen!
No, hadd lássuk, most ki a legény!?
... s a menetből kiléptünk mi, bugyilisok, heten.

Bizony pajtás! mi heten itt maradtunk.
Ellennünk német ezer és ezer.
De maradtunk mindenre elszántan,
a márciusi ködös reggelen.

Ekkor már volt puskáink, sarcunk is kettő.
Gábor szerezte tőlük, meg a kártyás Ficek.
Leállítottuk a dombra és néztük,
hogyan bújnak ki a ködből a szürke köpönyegek.

Jöttek, imbolyogtak előre a réten. —
mi meg csak feküdtünk némán, mereven.
Szinte már a szagukat éreztük,
mikor a Gábor megbökött: — Tüzelj!

Recsegve kezdett köpködni a sárác a ködbe;
ugrált vaslábán, csövéen táncolt a láng...
s előttünk, mint kukoricatarlón a tők,
hevert egy csomó telitalált „kamerád”.

Bugdácsoltak, tüzeltek, ugráltak össze-vissza.
Az avaron meg, csak szaporodott a szürke gyümölcs.
Az idő, úgy látszott, kátyúba rekedt meg,
a nap egy pillanatra mégis kikönyökölt.

Ekkorra már tán százan is feküdtek,
mozdulatlanul a nedves földeken —
és ekkor a napsütötte résen észrevették,
hogyan ellenük, csak mi vagyunk heten.

Felordítottak gyáva örömmel, —
száz irányból szállt a halál felénk,
Aztán csend lett. Nem felelt rá senki.
A hét közül már egyikünk sem élt.

Hét szétroncsolt, összelőtt test maradt itt,
Hét utolsó sóhaj messze-messze szállt...
át a bácskai rónákon, mégegyszer csókolni
a fiát váró hét édesanyát.

Bizony pajtás! Így estünk itt el mi,
ezt mondja el a tábla neked.
Erről ság itt a tavaszi szellő,
s a méhek is itt erről döngenek.

Ha meghallgattad, menj utadra békén...
De ha utad Bácskába visz, mondd el Topolyán:
hogyan halt meg itten, itt a domb tövében,
a Petőfi-brigádból, hét rongyos proletár.

VAJDASÁGI MAGYAROK

L A T Á K I S T V Á N

A megszállók épphogy szabadon engedték.
Vajdaság köddebújt, bőtermő síkságán
Riadtan, tudatlan, topognak szerteszét,
S ügyetlen tárja ki mind a dolgos kezét.
E nép negyvennyolc óta nem élt szabadon,
Nehezen kél fásult szívében vigalom.
Tétova: nem kér, nem vádol és nem tervez.
Lassan eszmél fel, hogy szabadságot ért és
Erőtlen kínlódik, miképp a fuldokló,
Akit villanyoz a mesterséges légzés.

Mint ki sötét oduból támolygott elő,
S az éles napfénytől vak módján hunyorog,
Nem látja, hogy partizánok erős vállán
Érte is lengnek a bosszuló szuronyok.

A sötét múlt burka hirtelen fölrepedt,
 Tétován nézi a gyárákat, földeket,
 Pedig a sorsa itt jelölte meg helyét.
 Még nem tudja az árva, hol is kezd el,
 Mert kemény élet vár reá: de jó, de szép.

Itt, ahol hosszú vad évszázadokon át
 Kevély császárszolga és rabló uraság
 Tömte meg éhes erszényét jó púposra,
 És jött-ment, pimasz hivatalnok a hasát,
 Itt most vajdaságiaké is Vajdaság,
 S szerethetik most már új Jugoszláviát,
 Mert itt a dolgozó kapott szabad hazát.
 Itt, hol a Tisza a Dunával összefog
 Itt kell talpra állni a testvérnépekkel
 S építeni, jó vajdasági magyarok.

(1945. január)

A HŐS NYOMÁBAN

THURZÓ LAJOS

Laci öcsémnek és mindazoknak a fiatal magyar hő-
 sőknek, akik Tito hadseregében a magyar szabadsá-
 gért haltak meg.

Arra jártunk, amerre nemrég
 lőporfüstös felhőket riadt az ég.
 A hegyi árok felett fa,
 rajta most vígan dalol a nap felé
 madár,
 mely tegnap még reszketve bújt
 hűvös erdők fáinak lombtakarta ága elé,
 mert a lankákon át betört ide is
 és aratott nevetve
 halál.
 Hőst kutattunk, fiatait.
 Szent rögöt tapostunk, mely vértől csepegett
 egykor.

Kedves tájba fogódtunk, szőlős partokba, hol forr a bor,
hősi földjén
Szerémségnek,
a Duna ezüstje felett,
hol vígan szállt a tiszta légben
partizánok ajkáról sok-sok
szabadság-ének.
A hős, kit kutattunk, magyar hős,
Titóért, értünk jött ide.
Fénytől csillogott anyás szeme.
Tizennyolc évvel büszkén ölelte
fegyverét.
Bácska gyermeke volt, szerette
nemzetét.
Petőfi szelleme vezette és
Kossuth,
ki már száz éve megmondta
szerbnek-magyarnak: „Testvérek,
egy az út...!”

A Duna mellett nyomult előre
fiatal szerbekkel, fiatal
magyar.
Törékeny teste németnek feszült, űs ellenségnek,
tudta:
mit akar.
Csak előre ment, előre, nem volt előtte
akadály:
domb, hegy, árok,
föld alól sötétén ásító
halál.

Szívét nem nyomta gyáva félelem,
bár vérrel vegyült hegyi patak
vize.
Még szájában volt az anyatej
íze,
szíve felett vibráltak emlékek,
képek;

bár gránát, bomba szakított testet, bokrot,
fát,
nem félt, ment, mert védeni, óvni kellett,
soha még jobban magyarnak is,
dunai kis népek
igazát . . .

Szerémi domb alján esett el,
kis falu földjén,
szőlőnyitáskor
talán.
Nevét gyűrött, rongyos papír őrzi sírásó
asztalán.
Kukorica közt pihen a teste valahol,
talajban, mely gyűrött és
fekete,
hant nem borul
felette,
gödre széléről paraszt ekéje kidobta a
fát.
Apja sírt szegény, hogy nem láthatta csontjait,
melyekkel úzná gondjait,
feledné könnyebben
fiát . . .

Az apa szívét simogattuk,
szeme gödrét szárítgattuk,
barázdás arcú öreg sírásó meg
én,
aztán a földek szélén útra tértünk megint,
falunak mentünk hárman
feketén.

Fent szabadság napja süttött a
fejünkre,
lent fanyar kín-csöppek hulltak a
szívünkre.
A hőst, kit kerestünk, nem találtuk.
Szerémség földje eltakarta, mint kedves
gyermekét.

Szíve lent porlad, táplálja kukorica
gyökerét,
melynek szárán a levelek
szabadon lengenek most a nyári
szélben
s halkán susognak az
éjben
annak, ki lent van,
mesét.

Tapostunk port és néztük
a hegyek zöld fején a mindenség kék
korongját.
Szemünk az ember szemét is kereste,
az emberét, ki az életnek áldozta egyetlen
fiát.
És az anyát inigyeltük,
kinek fájdalma most tengernél
nagyobb;
ki büszke lehet és ezerszer áldott,
hogy az országnak, népnek hős gyermeket
adott.

A könny, mely arcán leperreg,
színaránynál többet ér.
Emberek, élők, szabadok, tiszteljük
hát
a nemes gyümölcs fogant
anyát,
hajának
telét,
mert fia,
szívének drága darabja,
szabadságért — értünk — áldozta
életét . . .

(Szerémség, Šarengrad, 1945. aug. hó)

SUTJESKA

GÁL LÁSZLÓ

I.

Ha egyszer nyári hajnalon
beszélni kezdenek a fák,
a hárs, a tölgy, a parti fűzfa,
ébredj fel és álmodj tovább,

s míg csönget már a nap az égen,
és szél paskol a víz fölött,
öltözködik a szép szivárvány
a zöldkoszorús hegy mögött.

A Duna szól egy más folyóról,
s a fáknak fákról zúg szavuk,
kik messzi Boszniában élnek,
kik láttak már, akik tanúk,

és peng a csengő szél-acél,
suhogva zúg a nyárfa-hárfa,
a víz csobog, csörög, cseveg,
s mint napsugár a víz felett,

ezüst mese hullik a fákról:
Sutjeskáról.

II.

Hol a regős és hol a lantja,
és hol a guszlás és hol a guszlája,
hogy bűgva pengjen büszke ének
és emlékezés Sutjeskára?

Dübörgő tankok seregéről
ki dübörög majd éneket,
s a gyilkos gépek zsvajjáról
a megtépázott hegy felett?

Ami sötét volt Európában,
ami szennyes, piszkos és véres,
s ami csak tűz volt a világon,
ott gyújtott, izzott, pernyelt, égett.

Fenevadak, kövér sakálok,
és barna gőgű ördögök,
s a keselyűk, kik fent keringtek
dögéhes, maguk is dögök.

Ki regél majd a nagy hálálról,
Sutjeskáról?

III.

Sólyommadár a fák fölött,
szépséges báránfelhő,
már fut a kis folyó megint,
s életre kelt az erdő.

Zöld erdőben piros virágok,
hull rájuk nyári jó eső,
csupa virág, csupa örökzöld
a sutjeskai temető.

Boldog álomban, aki meghalt,
aki a harcban révbe tért;
meghalt és győzött mégis, mégis,
a szebbért, jobbért, életért.

A víz csobog, csörög, cseveg,
s mint napsugár a víz felett,
suhogva zúg a nyárfa-hárfa
egy büszke, sugaras nevet.

Ezüst mese hullik a fákról,
a Szabadságról.

EMLÉKTÁBLA

URBÁN JÁNOS

Sebláz volt,
 gyász, ítélet ez a ház.
 Halálfuvallat.
 Az alig-élők
 ereiből csorgott
 vérszínre váltott
 virradat.

ARANYFONÁL

PAP JÓZSEF

Lengyel János emlékének

Följegyezték hogy higgadt
 És halk szavú ember volt
 És megingathatatlan a hitében
 Amikor varrótűjével az ujjá között
 Žeravica mester verseci
 Szabóműhelyében ő vitte a szót
 Az emberiség fényes jövőjéről

Így hát meglehet
 Hogy a mai Zrenjaninban
 A Baglyason
 Ezerkilencszáznegyvenegyben
 A kivégző osztag előtt
 Az volt az érzése
 Valami otromba varrótű
 Fekete foka mered reá

S befűzött önmagát fűzte a tűbe
 Harsány szóval éltetve a Pártot
 A gyengéd és törékeny

Lengyel János
Aranyfonalat
Az örökkévalóságba.

A JAMA OLVASÁSAKOR

FEHÉR FERENC

I. G. Kovačić emlékének

Megvakult-bénán, jaj, járom a gödröt,
Mert elöntött golgotás kamasz-képed.
Ó, még kést se törölt a hóhér-ördög,
Csak vad vigyorral szembe-húsba tépett.
(Előbújt a hold, s mert szomjúhozottak,
Lepléből az éj vérfényt csorgatott...)

Szállt a köd, újra mag hullt. Eke szántott.
Dantei testvérünk, idézlek Téged,
Mert hogy önkínunk könnyebb, hogyha látod
Kalászba szökni szörnyű mag-eséstek.
(Vezetsz. Előttem mintha árnyad járna.
Ifjú még, s jaj, nem borul sose lányra.)

(Szabadka, 1949. febr. 12.)

A VERSEK MUTATÓJA

- Gál László: Holnak tavasza
Lataák István: Lázás este
Fehér Ferenc: Ballada egy régi tólról
Debreczeni József: Mi történik itt?
Debreczeni József: Deportáció
Lőrinc Péter: Beszélgetések egy árnyképpel
Sinkó Ervin: Partizán hadikórház No. 9.
Sinkó Ervin: 1944. szeptember 7.
Csépe Imre: Menekülnek a partbányók
Dudás Ferenc: Bolmán
Lataák István: Vajdasági magyarok
Thurzó Lajos: A hős nyomában
Gál László: Sutjeska
Urbán János: Emléktábla
Pap József: Aranyfondál
Fehér Ferenc: A jama olvasásakor